УДК 81’25:004.9
DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.5/36

Махович І. А.
https://orcid.org/0000-0002-9804-9085
Київський національний університет технологій та дизайну

Вишневська М. О.
https://orcid.org/0000-0003-1536-9102
Київський національний університет технологій та дизайну

Кугай К. Б.
https://orcid.org/0000-0001-9838-904X
Київський національний університет технологій та дизайну

CAT-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Статтю присвячено дослідженню сучасних CAT-технологій (Computer-Assisted Translation) у контексті трансформації професійної діяльності перекладача та розвитку цифрового перекладацького середовища. Актуальність дослідження зумовлена стрімким зростанням обсягів багатомовного цифрового контенту, розширенням міжнародної комунікації та посиленням ролі цифрових технологій і штучного інтелекту в процесах створення, опрацювання та поширення інформації. За таких умов традиційна модель перекладу, заснована переважно на послідовній ручній праці, не завжди забезпечує необхідні темпи опрацювання значних масивів тексту, тоді як автоматизація не усуває потреби в професійній експертизі перекладача.

Метою статті є дослідження сучасних CAT-технологій у контексті трансформації професійної діяльності перекладача, систематизація їхніх функціональних можливостей, аналіз особливостей професійного застосування та визначення актуальних тенденцій розвитку. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять аналіз, узагальнення та систематизація наукових праць, присвячених використанню CAT-технологій у професійній перекладацькій діяльності.

Уточнено сутність поняття CAT-технологій, які розглядаються як комплекс цифрових програмних засобів і технологій, що забезпечують комп’ютерну підтримку професійної діяльності перекладача шляхом автоматизації окремих операцій, збереження та повторного використання перекладацьких рішень, роботи з термінологічними ресурсами, контролю якості та організації перекладацьких проєктів, при цьому залишаючи за людиною ключову роль у прийнятті перекладацьких рішень. Систематизовано основні функціональні можливості сучасних CAT-систем, серед яких особливе значення мають Translation Memory, термінологічні ресурси, механізми пошуку повних, часткових і субсегментних збігів, засоби автоматизованого контролю якості та інструменти організації перекладацьких проєктів. Визначено, що сучасні CAT-системи трансформуються від локальних програмних засобів до комплексних цифрових середовищ, зокрема хмарних платформ, які інтегрують машинний переклад, технології штучного інтелекту, термінологічні ресурси, засоби контролю якості та інструменти спільної роботи.

Ключові слова: *CAT-технології, перекладацька діяльність, пам’ять перекладів (Translation Memory), машинний переклад, MT, термінологічні ресурси, постредагування.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характеризується масштабним зростанням обсягів цифрових даних та розширенням глобального інформаційного простору. Як зазначає Joe Cassidy [1], розвиток Інтернету визначено трьома взаємопов’язаними

© Махович І. А., Вишневська М. О., Кугай К. Б., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

тенденціями: експоненційним накопиченням генерованого контенту, зниженням рівня довіри до цифрових джерел, а також посиленням ролі штучного інтелекту (ШІ), який дедалі активніше опосередковує доступ до знань. Ці процеси охоплюють усі сфери діяльності: від бізнесу та науки до державного управління.

В умовах глобалізації більшість цифрових ресурсів функціонує в багатомовному середовищі, що зумовлює критичну потребу в міжмовній комунікації. Показовим є приклад Європейського Союзу, де 24 офіційні мови створюють 552 мовні комбінації [2]. Масштаби цього виклику вражають: лише у 2025 році Європейська комісія опрацювала майже 2,5 млн сторінок законодавчих та політичних документів [3]. Відтак, стрімке зростання інформаційних потоків у поєднанні з їхньою багатомовністю формує безпрецедентний попит на технологічно підтримане опрацювання контенту.

Наслідком цього стало зростання навантаження на традиційну модель перекладу, засновану на послідовній ручній праці, та посилення потреби в технологічній підтримці перекладацького процесу. Водночас автоматизовані системи, навіть із використанням технологій ШІ, не усувають потреби в експертизі людини. Дослідження засвідчують, що якість машинного перекладу залежить від мовної пари й типу тексту: високі результати для ресурсно забезпечених європейських мов поєднуються з нижчою якістю для малоресурсних або типологічно віддалених мов і деяких спеціалізованих текстів [4].

Ця проблематика набуває особливої гостроти в контексті згаданого вище зниження довіри до цифрового контенту. Оскільки ШІ бере дедалі активнішу участь у генерації та поширенні інформації, зростає запит на верифікацію її достовірності та контроль походження. У перекладацькій діяльності це означає зміну парадигми: перекладач не просто «редагує» текст, а бере на себе роль верифікатора, оцінюючи термінологічну адекватність, стилістичну коректність та комунікативну мету. Таким чином, штучний інтелект не заміщує людину, а трансформує її діяльність, посилюючи відповідальність за фінальний результат.

Завершальним етапом цієї трансформації є формування моделі, в якій фахова компетентність людини інтегрована з можливостями цифрових технологій. У такому контексті CAT-системи (Computer-Assisted Translation) виступають не лише інструментом автоматизації, а й середовищем підтримки, що надає змогу підвищувати продуктивність, забезпечувати послідовність рішень та ефективно працювати зі значними масивами тексту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика використання CAT-технологій у професійній діяльності перекладача є предметом активних наукових дискусій. Цю тему досліджували Л. Ромащенко, Н. Юр'єва [5], Л. Івашкевич, Р. Залужний [6], О. Требик, А. Полторацька, А. Капітон [7], О. Басанець [8], А. Красуля, М. Турчина [9], Boukhelef [10].

Практичний аспект застосування таких систем демонструють Л. Ромащенко та Н. Юр'єва на прикладі роботи з Trados Studio, доводячи їхню ефективність для збереження послідовності перекладу та роботи з пам'яттю перекладів [5, с. 137–149]. Продовжуючи цю думку, Л. Івашкевич та Р. Залужний розглядають переклад як багатоетапну діяльність, де цифрові інструменти інтегровано в загальну систему забезпечення якості на різних етапах реалізації проєкту [6, с. 651–657].

Важливим напрямом сучасних досліджень є аналіз практичного застосування CAT-технологій у перекладацькій діяльності. Зокрема, О. Требик, А. Полторацька та А. Капітон наголошують на значенні CAT-інструментів для роботи з пам'яттю перекладів, термінологічними базами та спеціалізованим програмним забезпеченням [7, с. 57–63]. О. Басанець [8], А. Красуля та М. Турчина [9] також звертають увагу на зростання ролі CAT-систем і технологій штучного інтелекту в сучасній перекладацькій діяльності, підкреслюючи їх значення для оптимізації перекладацького процесу, підвищення продуктивності та розширення професійного інструментарію перекладача.

Отже, попри наявність ґрунтовних праць із цієї тематики, стрімка трансформація професійного середовища під впливом цифрових технологій зумовлює потребу в подальшому системному аналізі функціональних можливостей CAT-систем.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні сучасних CAT-технологій у контексті трансформації діяльності перекладача. Зокрема, у роботі передбачено систематизацію їхніх функціональних можливостей, аналіз особливостей професійного застосування.

Виклад основного матеріалу. Поняття CAT охоплює широкий спектр цифрових технологій і програмних засобів, призначених для підтримки перекладача в процесі професійної діяльності. Водночас у науковій літературі CAT-технології розглядаються з різних позицій: як комплекс програмних інструментів для організації перекла-

дацького процесу, як засіб підвищення продуктивності перекладача та як цифрове середовище для управління перекладацькими ресурсами і проєктами.

Одне з найбільш комплексних визначень CAT-технологій пропонують О. Требик, А. Полторацька та А. Капітон. Дослідниці розглядають CAT як переклад, що здійснює людина з використанням спеціалізованого програмного забезпечення, яке поєднує низку технологій та інструментів для роботи з документацією, термінологічними базами, пам'яттю перекладів, контролем якості та термінів виконання, а також для створення й організації перекладацьких проєктів і розподілу ролей між їх учасниками [7, с. 58]. Таким чином, у цьому підході принциповим є те, що CAT не передбачає повної автоматизації перекладу, а створює технологічне середовище, у межах якого перекладач виконує основну інтелектуальну роботу, використовуючи цифрові інструменти для її оптимізації.

Більш узагальнене визначення пропонує О. Басанець, яка трактує CAT як програмне забезпечення, що використовується перекладачами для підвищення ефективності перекладацької діяльності. При цьому автор зазначає, що основними засобами підтримки перекладача є пам'ять перекладів (Translation Memory, TM), термінологічні бази та автоматичні підказки [8, с. 198]. Таке визначення акцентує увагу не стільки на організації перекладацького проєкту, скільки на безпосередній взаємодії перекладача з цифровими ресурсами під час роботи над текстом.

Окремий аспект CAT-технологій представлено в дослідженні А. Красулі та М. Турчиної, які розглядають автоматизований переклад як форму взаємодії перекладача з комп'ютерними засобами. Автори наголошують на необхідності розмежовувати машинний та автоматизований переклад: у системах CAT комп'ютерна програма лише допомагає людині здійснювати переклад, тоді як у разі машинного перекладу основний процес виконується програмою майже без участі перекладача. CAT-системи при цьому забезпечують використання пам'яті перекладів, глосаріїв, термінологічних баз, засобів перевірки якості та інших інструментів автоматизації перекладацької діяльності, що дає змогу скорочувати час опрацювання тексту та підвищувати ефективність роботи перекладача [9, с. 109–110].

Для узагальнення представлених у науковій літературі підходів до трактування поняття CAT-технологій наведемо визначення, запропоновані сучасними українськими дослідниками (табл. 1).

Як видно з табл. 1, наведені визначення акцентують різні аспекти CAT-технологій, зокрема їхнє функціональне призначення та роль у професійній діяльності перекладача.

Отже, аналіз наведених визначень дає змогу виокремити три основні характеристики CAT-технологій. По-перше, вони використовуються як засоби підтримки перекладача, який залишається безпосереднім виконавцем перекладу, що відрізняє їх від систем машинного перекладу [7, с. 58; 9, с. 109]. По-друге, CAT-технології сприяють підвищенню ефективності перекладацького процесу завдяки використанню пам'яті перекладів, термінологічних баз, автоматичних підказок і засобів контролю якості [7, с. 58; 8, с. 198]. По-третє,

Таблиця 1

Визначення CAT-технологій у сучасних наукових дослідженнях

Автор(и), рік	Визначення
Требик, Полторацька, Капітон, 2023	«Автоматизований переклад (CAT tools, Computer-assisted translation) – це переклад тексту людиною-перекладачем із однієї мови на іншу з використанням спеціалізованих програм перекладу, які поєднують у собі комплекс технологій та інструментів для забезпечення: перекладу документації, ведення термінологічних баз, створення баз пам'яті перекладів, контролю термінів виконання перекладів та перевірки їх якості, створення перекладацьких проектів та розподілу ролей перекладачів при їх реалізації тощо. Всі результати автоматично зберігаються в єдиній базі даних, доступній усім учасникам процесу перекладу» [7, с. 58].
Басанець, 2026	«… CAT – це будь-яка програма, яка використовується перекладачами для підвищення ефективності перекладу. CAT-tools забезпечують підтримку перекладача за допомогою пам'яті перекладів (TM – Translation Memory), термінологічних баз і автоматичних підказок» [8, с. 198].
А. Красуля та М. Турчина, 2020	«Термін "автоматизований переклад" позначає такий тип перекладу, при якому комп'ютерна програма лише допомагає людині перекладати тексти, тоді як у випадку машинного перекладу весь процес здійснюється програмою майже без участі людини» [9, с. 109].

Джерело: складено авторами на основі [7; 8; 9].

сучасні CAT-системи поєднують різні інструменти та функції, необхідні для організації перекладацької діяльності, зокрема створення перекладацьких проєктів, розподіл ролей між учасниками, контроль термінів виконання та збереження результатів роботи [7, с. 58].

На підставі аналізу цих підходів у межах цього дослідження ***CAT-технології доцільно розглядати як*** *комплекс цифрових програмних засобів і технологій, що забезпечують комп'ютерну підтримку професійної діяльності перекладача шляхом автоматизації окремих операцій, збереження та повторного використання перекладацьких рішень, роботи з термінологічними ресурсами, контролю якості й організації перекладацьких проєктів, при цьому залишаючи за людиною ключову роль у прийнятті перекладацьких рішень.*

Таке розуміння CAT є принциповим для подальшого аналізу, оскільки уможливлює розмежування CAT-технологій та машинного перекладу. Якщо CAT створює технологічне середовище для підтримки роботи перекладача, то машинний переклад спрямований на автоматичне генерування цільового тексту.

Сучасні CAT-технології являють собою комплексні цифрові середовища, функціональні можливості яких охоплюють не лише безпосередню підтримку перекладу, а й управління перекладацькими ресурсами, термінологією, файлами та якістю кінцевого продукту. На відміну від простих текстових редакторів, CAT-середовище структурує перекладацький процес і забезпечує взаємодію перекладача з низкою взаємопов'язаних технологічних ресурсів. При цьому конкретний набір функцій залежить від програмного продукту, однак більшість сучасних CAT-систем базується на спільному комплексі технологічних компонентів.

Одним із ключових функціональних компонентів CAT-технологій є Translation Memory (TM), або пам'ять перекладів. Це спеціалізована лінгвістична база даних, призначена для збереження раніше виконаних перекладів та їх подальшого повторного використання під час роботи з новими текстами. На відміну від машинного перекладу, TM не генерує переклад самостійно, а використовує накопичені результати роботи перекладача, пропонуючи їх як готові або частково готові рішення. Саме тому Translation Memory є одним із основних механізмів накопичення та повторного використання перекладацького досвіду в CAT-середовищі [11].

Основною одиницею роботи в Translation Memory є сегмент, яким найчастіше виступає речення, хоча залежно від налаштувань CAT-системи ним може бути також заголовок, пункт списку, таблиця або інший структурний елемент тексту. Кожен перекладений сегмент зберігається у вигляді *translation unit (TU)* двомовної пари, що складається з вихідного сегмента та його перекладу. Наприклад, речення *Install the software* після перекладу може бути збережене в TM у вигляді пари *Install the software = Встановіть програмне забезпечення*. Сукупність таких пар формує базу перекладацьких рішень, до якої система звертається під час роботи з новими документами.

Формування Translation Memory відбувається поступово. Після аналізу та підтвердження сегмента відповідна одиниця перекладу (translation unit) автоматично додається до бази, завдяки чому TM акумулює результати роботи лінгвіста. Проте професійна база не обов'язково створюється з нуля: фахівець або робоча команда можуть імпортувати вже наявний ресурс із попередніх проєктів чи отримати його безпосередньо від замовника.

Важливою характеристикою сучасних технологій автоматизації є можливість подальшого залучення зібраних лінгвістичних даних у різних процесах та їх інтеграція з іншим програмним забезпеченням. У професійному середовищі TM функціонує як корпоративний актив, що зберігає раніше перевірені текстові сегменти й забезпечує їх відтворення під час опрацювання нових матеріалів. Що більше, сучасні дослідження розглядають цей інструмент уже не просто як статичне сховище, а як ресурс для інтелектуального пошуку релевантних відповідників та поєднання з нейронним машинним перекладом [12].

У межах організації така модель дає змогу фіксувати професійний досвід на рівні всієї компанії: якісно виконана одним фахівцем робота стає доступною для решти команди під час наступних проєктів. Це критично важливо для брендів, які регулярно локалізують однотипну документацію, веб контент або маркетингові матеріали. Разом із тим**,** практичне застосування великих баз потребує суворого контролю доступу та перевірки якості, оскільки перекладацька пам'ять може містити конфіденційні масиви інформації, а її експлуатація тісно пов'язана з питаннями авторського права та бізнес-етики [13].

Ключовим механізмом повторного використання перекладацьких рішень у TM є пошук і зіставлення сегментів. Під час роботи з новим документом CAT-система автоматично порівнює поточний сегмент із наявними в Translation

Memory та визначає ступінь їхньої відповідності. Залежно від результату перекладачеві може бути запропоновано раніше збережений переклад, його модифікований варіант або окремий фрагмент, який може бути використаний під час формування нового перекладу. Остаточне рішення щодо використання запропонованого варіанта залишається за перекладачем: він може прийняти його без змін, відредагувати відповідно до нового контексту або відхилити та виконати переклад самостійно.

Залежно від ступеня відповідності розрізняють кілька типів збігів. Повний збіг (exact match, 100%) виникає тоді, коли новий сегмент повністю відповідає сегменту, збереженому в ТМ. У такому випадку система може запропонувати перекладачеві раніше використаний варіант як готове рішення. Частковий збіг (fuzzy match) означає, що новий сегмент має певний ступінь подібності до наявного запису, але містить відмінності, які потребують перевірки та, за необхідності, редагування. Такий тип збігу особливо корисний під час роботи з оновленими версіями документів, у яких структура та зміст значною мірою зберігаються, але окремі елементи змінюються. Крім того, CAT-системи можуть використовувати субсегментні збіги, за яких система виявляє повторювані словосполучення або фрагменти всередині нового сегмента (речення) та пропонує їх як додатковий перекладацький ресурс.

Практична цінність такого механізму полягає в тому, що ТМ дає змогу повторно використовувати не лише повністю ідентичні сегменти, а й раніше перекладені мовні конструкції, які можуть бути адаптовані до нового тексту. Водночас чим нижчим є ступінь відповідності між новим і збереженим сегментом, тим більшої уваги потребує запропонований системою варіант. Отже, наявність **fuzzy match** не гарантує правильності запропонованого перекладу, а лише вказує на можливість використання попереднього перекладацького рішення як основи для створення нового перекладу.

Ефективність пошуку збігів значною мірою залежить від налаштувань конкретної CAT-системи, зокрема від мінімального порогу відповідності для fuzzy match. Цей параметр може змінюватися залежно від типу тексту, мовної пари та вимог конкретного перекладацького проєкту. Вищий поріг дає змогу обмежити кількість менш релевантних пропозицій, тоді як нижчий може збільшити кількість потенційно корисних збігів, але водночас потребувати більшої кількості перевірок і редагування з боку перекладача.

Окремим засобом термінологічної підтримки в CAT-середовищі є глосарії (glossaries) – переліки термінів та їхніх перекладних відповідників, призначені для швидкого пошуку та уніфікації термінології під час перекладу. У разі інтеграції такого ресурсу в CAT-систему терміни можуть автоматично розпізнаватися у вихідному тексті та відображатися перекладачеві разом із рекомендованими відповідниками. Наприклад, у системі перекладу Європейської комісії терміни, наявні в підключених термінологічних ресурсах, автоматично виділяються в активному сегменті та відображаються у спеціальному вікні термінологічних пропозицій, звідки перекладач може вставити відповідний термін у цільовий текст [14, с. 363].

Практичне значення таких ресурсів особливо помітне під час роботи над великими перекладацькими проєктами, у яких можуть бути задіяні кілька перекладачів. Stefaniak зазначає, що для тривалих проєктів і великих пакетів документів можуть створюватися проєктні термінологічні бази, які дають змогу накопичувати та спільно використовувати специфічні для конкретного проєкту терміни й фразеологічні одиниці. Такі ресурси можуть одночасно виконувати функцію довідкового інструмента та засобу перевірки точності й послідовності використання термінології [14, с. 363–365].

На сучасному етапі CAT-системи поступово трансформуються з локальних програмних засобів для роботи з Translation Memory у комплексні цифрові середовища, що інтегрують різні технології перекладу та організації професійної діяльності. Однією з ключових тенденцій є використання хмарних технологій у CAT-системах, що забезпечує доступ до перекладацьких проєктів, Translation Memory, термінологічних ресурсів і засобів контролю якості (QA) через мережу. Це створює умови для одночасної роботи кількох перекладачів, редакторів і менеджерів проєкту з єдиними мовними ресурсами.

Іншою важливою тенденцією є інтеграція машинного перекладу та технологій штучного інтелекту безпосередньо в CAT-середовище. Сучасний перекладач може отримувати не лише пропозиції з пам'яті перекладів (Translation Memory, TM), а й автоматично згенерований машинний переклад (Machine Translation, MT), який надалі перевіряється та редагується людиною. Таким чином, CAT-система поступово перетворюється на середовище взаємодії людини й машини, у якому TM, термінологічні ресурси, MT та автоматизовані засоби контролю якості

(QA) використовуються в межах єдиного перекладацького процесу.

Водночас CAT-інструменти підтримують спільну роботу й організацію перекладацьких проєктів. Використання пам'яті перекладів, термінологічних ресурсів і засобів автоматизованого контролю якості сприяє підвищенню продуктивності перекладача та послідовності перекладу [10, с. 276–285].

Отже, сучасна тенденція полягає не просто у вдосконаленні окремих функцій CAT-систем, а в їх перетворенні на інтегровані платформи, які охоплюють практично весь цикл роботи з перекладацьким контентом – від підготовки файлу та перекладу до контролю якості, редагування й передачі готового документа.

Висновки. У дослідженні розглянуто сучасні CAT-технології у контексті трансформації професійної діяльності перекладача. Визначено, що в умовах стрімкого зростання обсягів багатомовних цифрових даних традиційна модель перекладу не завжди дає змогу забезпечити необхідні темпи опрацювання значних обсягів інформації. Водночас сучасні технології не замінюють людину, а трансформують її професійну роль: перекладач залишається центральним суб'єктом перекладацької діяльності та здійснює експертний контроль кінцевого результату, його термінологічної й контекстуальної адекватності та відповідності комунікативній меті. Узагальнення наукових підходів надало змогу схарактеризувати CAT-технології як комплекс цифрових програмних засобів і технологій, що забезпечують комп'ютерну підтримку професійної діяльності перекладача за допомогою пам'яті перекладів (*Translation Memory*), термінологічних ресурсів, засобів контролю якості (*QA*) та інструментів організації перекладацьких проєктів, залишаючи за людиною ключову роль у прийнятті перекладацьких рішень.

Аналіз функціональних можливостей показав, що механізми *Translation Memory* забезпечують збереження та повторне використання перекладацьких рішень на основі повних, часткових і субсегментних збігів. Сучасні CAT-системи еволюціонують від локальних програмних засобів до комплексних цифрових середовищ, зокрема хмарних платформ, що інтегрують машинний переклад, термінологічні ресурси, засоби контролю якості та підтримують спільну роботу команд.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у системному аналізі функціональних можливостей сучасних CAT-систем, поглибленому вивченні взаємодії CAT-інструментів із технологіями машинного перекладу (MT), особливостей постредагування машинно згенерованого контенту.

Список літератури:

1. Cassidy J. 3 dynamics reshaping the internet as it reaches an inflection point. *World Economic Forum*. URL: https://www.weforum.org/stories/artificial-intelligence/dynamics-reshaping-the-internet-inflection-point/.

2. Languages, multilingualism, language rules | European Union. *European Union*. URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/languages_en.

3. Translation at the European Commission. *Multilingualism, translation and language-based AI services*. URL: https://translation.ec.europa.eu/languages-and-translation-european-commission/translation-european-commission_en.

4. Is ChatGPT a good translator? Yes with GPT-4 as the engine / W. Jiao et al. 2023. (Preprint. arXiv ; arXiv:2301.08745). URL: https://doi.org/10.48550/arXiv.2301.08745.

5. Ромащенко Л., Юр'єва Н. Практичні аспекти перекладу з використанням CAT-інструмента (Trados Studio для напряму польська – українська). *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування*. 2025. Т. 1, № 14. С. 137–149. https://doi.org/10.31498/2617-2038.14.2025.345692.

6. Івашкевич Л., Залужний Р. Перекладацький процес і інструменти його забезпечення. *Молодий вчений*. 2020. Т. 4, № 80. С. 651–657. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-135.

7. Требик О., Полторацька А., Капітон А. CAT-інструменти та їх місце у структурі підготовки майбутніх перекладачів. *Наукові праці міжрегіональної академії управління персоналом. філологія*. 2023. № 1. С. 57–63. https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.1.9.

8. Басанець О. Використання цифрових освітніх технологій (CAT-TOOLS, AI) у підготовці майбутніх перекладачів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2026. Т. 1, № 95. С. 196–204. https://doi.org/10.24919/2308-4863/95-1-28.

9. Красуля А., Турчина М. Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Львівський філологічний часопис*, 2020, № 8. С. 108–113. https://doi.org/10.32447/2663-340x-2020-8.17

10. Boukhelef F. The impact of computer assisted translation (CAT) tools on translator training. *ALTRALANG Journal*. 2024. Vol. 6, no. 1. P. 276–285. URL: https://asjp.cerist.dz/en/article/249930.

11. Paulsen Christensen T., Schjoldager A. Computer-aided translation tools – the uptake and use by Danish translation service providers. *The journal of specialised translation*. 2016. No. 25. P. 89–105. https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2016.301.

12. Rethinking translation memory augmented neural machine translation / H. Hao et al. *Findings of the association for computational linguistics: ACL 2023*, Toronto, Canada. Stroudsburg, PA, USA, 2023. https://doi.org/10.18653/v1/2023.findings-acl.162.

13. Park J. Ethical approach to translation memory reuse: discussions from copyright and business ethics perspectives. *Translation studies*. 2023. P. 1–16. https://doi.org/10.1080/14781700.2023.2183248.

14. Stefaniak K. Terminology management and terminology quality assurance in the European Commission's Directorate-General for Translation. *Handbook of terminology*. Amsterdam, 2023. P. 351–374. https://doi.org/10.1075/hot.3.ter12.

Makhovych I. A., Vyshnevska M. O., Kugai K. B. CAT TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL TRANSLATION: FUNCTIONAL CAPABILITIES AND DEVELOPMENT TRENDS

This article examines contemporary computer-assisted translation (CAT) technologies in the context of changes in translators' professional practice and the development of the digital translation environment. The relevance of the study stems from the rapid growth of multilingual digital content, the expansion of international communication, and the increasing role of digital technologies and artificial intelligence in the creation, processing and dissemination of information. Under these conditions, traditional translation workflows based predominantly on sequential manual work cannot always ensure that large volumes of text are processed at the required pace, while automation does not eliminate the need for translators' professional expertise.

The aim of this article is to examine contemporary CAT technologies in the context of changes in translators' professional practice, systematise their functional capabilities, analyse their professional use and identify current development trends. The theoretical and methodological basis of the study comprises the analysis, generalisation and systematisation of scholarly works on the use of CAT technologies in professional translation practice.

The study clarifies the concept of CAT technologies, defining them as a set of digital software tools and technologies that support translators' professional work by automating selected operations, storing and reusing translation decisions, providing access to terminology resources, supporting quality control and facilitating the organisation of translation projects, while leaving key translation decisions to the human translator. It systematises the main functions of contemporary CAT systems, with particular emphasis on translation memory, terminology resources, mechanisms for retrieving full, partial and subsegment matches, automated quality control tools and translation project management tools. The study also finds that CAT systems are evolving from locally installed software into integrated digital environments, particularly cloud-based platforms that combine machine translation, artificial intelligence technologies, terminology resources, quality control tools and collaboration tools.

Keywords: *CAT technologies, translation practice, translation memory, TM, machine translation, MT, terminology resources, post-editing.*

Дата першого надходження статті до видання: 05.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026